

MEDIJACIJA I POMORSKI SPOROVI

Medijacija ili mirenje je postupak za efikasno, konstruktivno i strukturirano rješavanje problema stranaka. Stranke u medijaciji uz pomoć treće, nepristrane osobe žele postići obostrano prihvatljiv sporazum u skladu s njihovim potrebama i interesima

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**
Foto: **arhiva Burze Nautike, Pexels**

U prethodno objavljenim člancima pokušali smo naše čitatelje upoznati s novitetima i temama vezanim za nautiku i pravo. Posebno sam željela dati uvid u novu pravnu regulativu koja je stupila na snagu početkom 2020. godine, i koja detaljno regulira prava i obveze fizičkih i pravnih osoba u svim pomorskim odnosima. U tom pogledu detaljno su se analizirali mnogobrojni zakoni, naglasili su se njihovi nedostaci kao i sankcije koje se primjenjuju u slučaju kršenja svih zakonskih obveza. Više puta smo ujedno istaknuli kako mnogobrojne problematike nisu detaljno analizirane i predviđene od strane zakonodavca kao npr. problem subjekata koji obavljaju gospodarsku djelatnost popravka brodica i jahti (tzv. serviseri), a koji nisu ovlašteni ishodovati koncesijsko odobrenje, već bi morali

ishodovati koncesiju, međutim koncesije na pomorskom dobru su već ishodovane, tako da su i tu znatno limitirani. U takvim slučajevima ne preostaje drugo nego pokušati pronaći najbolju moguću soluciju u onim pravnim okvirima koje je zakonodavac predvidio i nadati se brzom izmjeni zakona.

Međutim, postoje slučajevi na koje mi zapravo možemo utjecati iako nisu detaljno regulirani zakonom, i o tome smo pričali u članku u kojem smo detaljno analizirali Ugovor o gradnji ili preinaci i popravku broda. U tom smo kontekstu istaknuli kako je svakako neophodno sastaviti detaljan i kvalitetan ugovor kojim će se nadopuniti svi zakonski nedostaci koji reguliraju predmetni odnos.

U konkretnom slučaju kao primjer uzeli smo jednu sada već vrlo aktualnu

problematiku, odnosno pitali smo se što se dešava kad je naručena izgradnja velikog broda, brodograditelj je izdao ponudu naručitelju, naručitelj ju je prihvatio i platio odmah zahtijevanu kaparu od 30%, a u međuvremenu su nastupile posebne mjere radi COVID-19 uslijed kojih brodograditelj više ne može pribaviti određene dijelove nužne za izgradnju broda po cijenama koje su navedene u ponudi ili ih uopće ne može nabaviti, a naručitelj ne želi platiti veću cijenu od one ugovorene?

Rekli smo da postoji mogućnost RASKIDA, ali ODREDBAMA Zakona o obveznim odnosima su taksativno određene pretpostavke kad se navedena mogućnost primjenjuje, a to je:

- da se radi o izvanrednim okolnostima koje su nastale nakon

sklapanja ugovora i nisu se mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora,

- ugovorna strana ih u vrijeme sklapanja ugovora nije bila dužna uzeti u obzir ili ih nije mogla izbjeći ili savladati
- okolnosti moraju nastupiti prije isteka roka određenog za ispunjenje obaveze od te ugovorne strane.

Epidemija COVID-a 19 sigurno ima obilježja više sile jer riječ je o izvanrednom vanjskim događaju koje stranke u ugovornim odnosima nisu mogle predvidjeti, spriječiti, izbjeći ili otkloniti. Međutim, u konkretnom slučaju svakako se mora ocijeniti utjecaj izvanrednih vanjskih okolnosti na mogućnost ispunjavanja ugovorne

obaveze te se stoga postavlja pitanje: kada je utjecaj vanjskih okolnosti toliki da je ugovornu stranu onemogućio u ispunjenju? I kada ju je taj događaj doveo do toga da ugovorna strana može tek djelomično ispuniti preuzetu ugovornu obavezu?

Zaključak je stoga bio da bi u navedenom slučaju najbolji način bio da se ugovornim stranama predloži „alternativno“ rješavanje predmetne problematike, odnosno pregovori ili postupak medijacije kroz koji bi ugovorne strane uz stručnu pomoć ovlaštenog medijatora uredile sadržaj Aneksa ugovora.

MEDIJACIJA

Prije no što krenemo dalje valjalo bi pojasniti: **Što je to Medijacija i zašto je treba odabrati?**

Medijacija ili mirenje je postupak za efikasno, konstruktivno i strukturirano rješavanje problema stranaka ili izbjegavanje sukoba, odnosno sudskog spora. Stranke u postupku medijacije, odnosno mirenja, u pravnom žargonu nazivaju se medijanti. Njihova je želja da uz pomoć treće, nepristrane osobe, odnosno medijatora, postignu obostrano prihvatljiv sporazum koji je u skladu s njihovim potrebama i interesima.

Medijacija uključuje spoznaje iz područja znanosti o sukobima, komunikacijskih znanosti te psihologije. Naglašava se međutim kako će postizanje zajedničkog sporazuma ovisiti prvenstveno o volji i spremnosti stranaka te stoga medijatori nisu odgovorni za ishod pregovora ili za konačan sporazum.

Temeljni cilj medijacije je promjena sukoba – po mogućnosti uz uzajamnu razmjenu pogleda na sukob i obavezujući dogovor koji se odnosi na budućnost. Postignuti dogovor može biti u pisanom (Sporazum) ili usmenom obliku, ali strankama se svakako savjetuje potpisivanje Sporazuma jer tada je ishod medijacije održiviji.

KOJE SU PREDNOSTI MEDIJACIJE?

Medijacija je dobrovoljan i jednostavan postupak. Jedna od najvećih prednosti jest to što se radi o vrlo povjerljivom postupku, što će reći da je iz njega uklonjen rizik od neželjenih otkrića iz odnosa između stranaka: kao što su recimo poslovna tajna, zaštita osobne i poslovne reputacije i slično. U medijaciji su stranke gospodari vlastitog spora koje iznose svoju stranu priče, s naglaskom na ono što je njima važno, tako da u konačnici ne mora biti presudno ono što je zapravo pravno relevantno. U medijaciji vlada ozračje međusobnog uvažavanja i poštovanja. Bit medijacije jest da se stranke međusobno slušaju, čuju i razumiju jedna drugu. Jedan od uvjeta jest i da stranke u medijaciji sudjeluju slobodno i aktivno, te da imaju kontrolu nad tijekom postupka, te da ga mogu okončati u svakom trenutku.

Stranke suglasno biraju osobu medijatora i mogu je u svako doba zamijeniti, oni u potpunosti kontroliraju sadržaj nagodbe, i o njihovom sporu ne odlučuje nitko osim njih. To jamči da postignutom nagodbom nitko neće biti proglašen pobjednikom, odnosno gubitnikom. U medijaciji se neproduktivno suprotstavljanje zamjenjuje produktivnom suradnjom, i suprotno uvriježenom mišljenju u medijaciji su emocije stranaka dobrodošle. Procesom medijacije stranke obavljaju komunikaciju i odnos te ga zadržavaju u budućnosti.

Medijacija poništava uzroke i posljedice sporenja, i njome se utvrđuju interesi stranaka, a ne njihovo pravo. Zato se u medijaciji postiže obostrano zadovoljstvo zajedničkim rješenjem. Osim toga valja imati na umu i to da za rješenje spora u mirenju treba mnogo manje vremena nego za sudski spor, jer medijacija se najčešće okončava već na prvom sastanku ili najviše na nekoliko njih. Upravo zahvaljujući brzom rješavanju troškovi medijacije su u pravilu jednokratni, što znači i da su znatno niži, i ravnopravno ih snose oba medijanta.

Mirenje omogućuje mnoge kreativne mogućnosti za rješenje spora, što je u većini slučajeva mnogo bolje od

sudske odluke koja pruža samo jednu uobičajenu soluciju. U medijaciji je isključena nesigurnost u pogledu prava i činjenica, i isključen je rizik nepovoljne sudske odluke.

Budući da je nagodba od zajedničkog interesa, krajnje rješenje strankama ne daje povoda za njeno osporavanje. Zahvaljujući tome nagodbu u mirenju stranke izvršavaju dobrovoljno i u dogovorenom roku. Ali i tu postoji sigurnosna mreža koja se brine za izvršenje obveza. Naime može se sklopiti nagodba opskrbljena klauzulom, i tada to postaje ovršna isprava.

Svi ovdje spomenuti razlozi svojom brojnošću i snagom argumentacije jasno ukazuju na značajne prednosti medijacije kao načina rješavanja sporova.

ZAŠTO ODABRATI MEDIJACIJU, A NE SUDSKI POSTUPAK?

Odgovor na ovo pitanje je vrlo jednostavan. Postupak medijacije je znatno brži, jeftiniji i prilagođeniji stvarnoj volji stranaka. Njemu nasuprot stoje sudski postupci koji nerijetko traju godinama, osim toga i ishod sudskog postupka je dobivanje Presude koja u većini slučajeva predstavlja samo pravni odgovor na problem stranaka, što na kraju ne mora nužno zadovoljavati stvarnu potrebu stranaka u postupku.

Ako se prisjetimo našeg primjera, u slučaju da stranke ne postignu dogovor oko sadržaja Aneksa ugovora o gradnji, one imaju pravo na raskid ugovora. Naime, sukladno odredbi iz čl. 369. st. 2. ZOO-a sudska praksa zaključuje da se raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti ne može dati prostom izjavom, već da ugrožena stranka, ukoliko se suprotna strana protivi raskidu i ne pristaje na potpisivanje Sporazumnog raskida ugovora, može samo od suda tražiti da se ugovor raskine. U tom slučaju ugovor se smatra raskinutim tek pravomoćnošću presude. A to znači da trebate tužiti suprotnu stranu na raskid ugovora, voditi sudski postupak koji će trajati barem 2 godine, i to do donošenja prvostupanjske odluke. A onda nakon toga sigurno slijedi i žalba... Tek nakon nekih 4-5 godina vi biste mogli primiti pravomoćnu sudsku odluku kojom se određuje je li ugovor raskinut ili nije.

Za razliku od sudskog spora, kroz postupak medijacije uz aktivno sudjelovanje stranaka koje žele riješiti svoj problem, medijanti bi mogli dogovoriti sadržaj Aneksa, a s njime i novih uvjeta oko izgradnje broda i isplate već kroz nekoliko sati!

Dakle, cilj medijacije je sagledati spor s obje strane, ne dajući pritom ni jednoj od njih prednost. Pred strankama u sporu uvijek je za njih prihvatljivo rješenje. Samo se oko njegovog pronalaska trebaju zajedno potruditi. One u medijaciji u tome najčešće uspijevaju upravo zato jer u njoj, također po prvi put postaju izravni i aktivni sudionici rješavanja vlastitog spora. Jednako tako, u medijaciji stranke po prvi put postaju doista punopravni vlasnici svoga spora i najvažnije osobe u postupku njegovog rješavanja.

Pritom posebno naglašavamo kako medijatora suglasno biraju sve stranke. Medijator nije osoba koja odlučuje umjesto njih, već im pomaže doći do rješenja po njihovoj mjeri. Dakle, stranke u medijaciji imaju punu kontrolu nad rješenjem spora. Svako slovo, riječ i zarez u nagodbi, isključivo je njihova volja. One postižu vlastito rješenje koje odgovara svima. Kako je rješenje njihovo, smatraju ga pravednim i dobrovoljno ga izvršavaju. Zato je uvijek najbolje rješenje spora ono koje kreiraju same stranke. Samo im takvu priliku treba omogućiti!

Dakle, pored ostaloga zadaća medijatora je da na suptilan način navede stranke na preispitivanje

njihovog osjećaja da su apsolutno u pravu.

TKO SU MEDIJATORI?

Medijatori su osobe koje su prošle obuku za medijaciju, i u većini slučajeva to su odvjetnici. U tom pogledu, smatram da bismo svi mi odvjetnici trebali imati u vidu koja su očekivanja naših klijenata dok bi naši klijenti svakako morali steći i imati vjeru u uslugu koju im mi pružimo. Povjerenje je temelj uspješnog odnosa između odvjetnika i klijenta. To me je naučila obuka za Medijatora koju sam prošla u Hrvatskoj udruzi za mirenje i tome težim u svom poslovanju. Naime, kao odvjetnik i medijator imam duboku vjeru u ljude. Nošena tom vjerom smatram da odvjetnici mogu riješiti probleme svojih klijenata samo ako se ubuduće budu fokusirali na STVARNE probleme i CILJEVE svojih klijenata. Tek tada će moći reći da ih kvalitetno zastupaju i postižu najbolju soluciju za njih, budući da najbolji ishod ne znači nužno i iščekivano okončanje spora s Presudom.

Uspjeh u konfliktu ili sporu nije pobjeda, uspjeh je rješavanje problema! Umjesto da pokušavate pobijediti bilo koga u konfliktu ili sporu, pokušajte samostalno ili uz pomoć medijatora prvo pobijediti zajedno - pronalaskom rješenja u kojem će svaka strana

zadovoljiti neki svoj interes („win-win or no deal“).

Medijacija je definitivno najbolji način za ostvarenje toga cilja. U tom pogledu samo ću naglasiti statistiku, i to kako u Centru za pregovaranje i medijaciju Hrvatske udruge za mirenje (HUM) u 2019. godine, 80% medijacija je završeno pisanom nagodbom.

U 50% medijacija nagodba je sklopljena na prvom i jedinom zajedničkom sastanku. Medijacije su do nagodbe trajale prosječno 6 sati. Za sklapanje nagodbi bilo je prosječno potrebno 2,25 medijacijskih sastanaka, a od podnošenja prijedloga za medijaciju do dana sklapanja nagodbe proteklo je prosječno 29 dana.

Zaključno, a nakon ove prilično hirovite 2020. godine koja nam je donijela mnogobrojne zakone i pravilnike kao i nepredviđene mjere radi sprečavanja pandemije COVID-19, sve očitije postaju prednosti medijacije i kvalitetnog, brzog i efikasnog rješavanja eventualnih sporova. Upravo zato, na početku ove nove 2021. godine, svim čitateljima želim sve najbolje, što više poslovnog i osobnog uspjeha, što više sporazuma i mirenja, što manje sukoba, kao i to da prije suda svakako razmotre sve mogućnosti i daju priliku novom načinu rješavanja svojih pravnih problema. **BN**